

POROZUMIENIE BURMISTRZÓW NA RZECZ KLIMATU I ENERGII

My, burmistrzowie podpisujący to porozumienie, podzielamy wspólną wizję zrównoważonej przyszłości – bez względu na wielkość naszej miejscowości lub jej położenie na mapie świata. Ta wspólna wizja kieruje naszymi działaniami, które podejmujemy, aby stawić czoła powiązanim ze sobą wyzwaniom: łagodzeniu zmiany klimatu, przystosowaniu się do niej i rozwojowi zrównoważonej energii. Razem jesteśmy gotowi opracować konkretne, długoterminowe środki, które zapewnią obecnym i przyszłym pokoleniom środowisko stabilne społecznie i gospodarczo. Stworzenie bardziej zrównoważonych, atrakcyjnych, przyjaznych do życia, odpornych na zmianę klimatu i wydajnych energetycznie obszarów jest naszym wspólnym obowiązkiem.

MY, BURMISTRZOWIE, UZNAJEMY, ŻE:

zmiana klimatu jest zjawiskiem, które zachodzi na naszych oczach i stanowi jedno z największych globalnych wyzwań obecnych czasów. Wymaga zatem natychmiastowych działań oraz współpracy lokalnych, regionalnych i krajowych władz z całego świata;

władze lokalne są głównym motorem transformacji energetyki i walki przeciwko zmianie klimatu na najbliższym obywatelom poziomie sprawowania rządów. Odpowiedzialność za działania w dziedzinie klimatu dzielą z władzami na poziomie regionalnym i krajowym oraz są gotowe działać niezależnie od zobowiązań innych stron. Władze lokalne i regionalne, bez względu na sytuację społeczno-gospodarczą i położenie geograficzne, stanowią pierwszą linię frontu, jeśli chodzi o zmniejszanie podatności danych obszarów na różne negatywne skutki zmiany klimatu. Mimo że podejmuje się już wysiłki na rzecz redukcji emisji, niezbędnym i nieodzownym elementem łagodzenia zmiany klimatu pozostaje odpowiednie przystosowanie;

łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej może przynieść liczne korzyści dla środowiska, społeczeństwa i gospodarki. Podjęcie obu tych wyzwań razem stwarza nowe możliwości propagowania zrównoważonego lokalnego rozwoju, w tym budowy integracyjnych, odpornych na zmianę klimatu i energooszczędnych społeczeństw, poprawy jakości życia, stymulowania inwestycji i innowacji, ożywiania lokalnej gospodarki i tworzenia miejsc pracy oraz zwiększenia zaangażowania zainteresowanych stron i współpracy z nimi;

lokalne rozwiązania będące odpowiedzią na wyzwania energetyczne i klimatyczne pomagają zapewnić obywatelom bezpieczny, zrównoważony, konkurencyjny i przystępny cenowo dostęp do energii, przyczyniając się tym samym do zmniejszenia zależności energetycznej i ochrony konsumentów podatnych na zagrożenia.

MY, BURMISTRZOWIE, PODZIELAMY WSPÓLNĄ WIZJĘ NA 2050 R. W KIERUNKU:

- niskoemisyjnych obszarów, które przyczynią się do utrzymania średniego poziomu globalnego ocieplenia dużo poniżej 2 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej, zgodnie z międzynarodowym porozumieniem w sprawie klimatu, osiągniętym na konferencji COP 21 w Paryżu, która odbyła się w grudniu 2015 r.;
- bardziej odpornych obszarów, które będą przygotowane na nieuniknione, negatywne skutki zmiany klimatu;
- powszechnego dostępu do bezpiecznych, zrównoważonych i przystępnych cenowo usług energetycznych, dzięki którym podniesie się jakość życia i poprawi bezpieczeństwo energetyczne.

ABY ZREALIZOWAĆ TĘ WIZJĘ, MY, BURMISTRZOWIE, ZOBOWIĄZUJEMY SIĘ DO:

- zmniejszenia emisji CO₂ (i w miarę możliwości innych gazów cieplarnianych) na obszarach naszych miejscowości **o co najmniej 40 % do roku 2030**, głównie przez poprawę wydajności energetycznej i większe wykorzystanie źródeł energii odnawialnej;
- zwiększenia odporności naszych miejscowości na zmianę klimatu przez przystosowanie się do jej negatywnych skutków;
- dzielenia się naszą wizją, wynikami, doświadczeniem i fachową wiedzą z innymi władzami lokalnymi i regionalnymi w UE i poza jej granicami przez bezpośrednią współpracę i partnerską wymianę, głównie w związku z Globalnym Porozumieniem Burmistrzów.

Aby przełożyć zobowiązania władz lokalnych na konkretne czyny, podejmujemy się realizacji krok po kroku programu przedstawionego w załączniku I, w tym opracowania planu działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu oraz systematycznego monitorowania postępów.

MY, BURMISTRZOWIE, UZNAJEMY, ŻE NASZE ZOBOWIĄZANIE WYMAGA:

- silnego przywództwa politycznego;
- wyznaczenia ambitnych, długoterminowych celów sięgających dalej niż mandaty polityczne;
- skoordynowania działań w zakresie łagodzenia zmiany klimatu z działaniami w zakresie przystosowania się do niej, przez mobilizację wszystkich zaangażowanych wydziałów władz lokalnych;

- międzysektorowego i holistycznego podejścia terytorialnego;
- przydziału odpowiednich zasobów kadrowych, technicznych i finansowych;
- zaangażowania wszystkich istotnych zainteresowanych stron na danych obszarach;
- wzmocnienia pozycji obywateli jako kluczowych odbiorców energii, jako „prosumentów” i jako uczestników systemu energetycznego dostosowującego się do popytu;
- natychmiastowego działania, zwłaszcza przez elastyczne środki typu „no-regret”;
- wdrożenia inteligentnych rozwiązań będących odpowiedzią na techniczne i społeczne wyzwania transformacji energetyki;
- regularnego dostosowywania naszych działań na podstawie wniosków z monitorowania i ewaluacji;
- połączonej pionowej i poziomej współpracy władz lokalnych i wszystkich innych poziomów sprawowania rządów.

MY, BURMISTRZOWIE, Z RADOŚCIĄ PRZYJMUJEMY:

- inicjatywę Komisji Europejskiej, która obejmuje jednocześnie łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej, czyli oba filary walki ze zmianą klimatu, oraz jeszcze bardziej zwiększa synergię z innymi istotnymi strategiami i inicjatywami UE;
- wsparcie Komisji Europejskiej dla rozszerzenia modelu Porozumienia Burmistrzów o inne części świata za pomocą Globalnego Porozumienia Burmistrzów;
- poparcie Komitetu Regionów, jako instytucjonalnego rzecznika władz lokalnych i regionalnych UE, dla Porozumienia Burmistrzów i jego celów;
- wsparcie zapewniane przez państwa członkowskie, regiony, prowincje, miasta mentorskie i inne struktury instytucjonalne w zakresie wywiązywania się przez władze lokalne ze zobowiązań dotyczących łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej zgodnie z Porozumieniem Burmistrzów.

MY, BURMISTRZOWIE, ZACHĘCAMY:

– INNE WŁADZE LOKALNE DO:

- przystąpienia do społeczności Porozumienia Burmistrzów;
- dzielenia się wiedzą i zaangażowania w działania na rzecz budowania potencjału w ramach Porozumienia Burmistrzów;

– WŁADZE REGIONALNE / WŁADZE SZCZEBLA NIŻSZEGO NIŻ KRAJOWY DO:

- zapewnienia nam strategicznych wskazówek, założeń politycznych, wsparcia technicznego i finansowego w zakresie opracowywania, wdrażania i monitorowania naszych planów działania oraz powiązanych z nimi środków;
- pomocy w rozwijaniu współpracy i wspólnych podejść sprzyjających bardziej efektywnym i zintegrowanym działaniom;

– RZĄDY KRAJOWE DO:

- przyjęcia na siebie odpowiedzialności za walkę ze zmianą klimatu, opracowania odpowiedniej polityki oraz zapewnienia technicznego i finansowego wsparcia dla przygotowywania i wdrażania naszych lokalnych strategii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej;
- zaangażowania nas w przygotowywanie i wdrażanie krajowych strategii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej;
- zapewnienia odpowiedniego dostępu do mechanizmów finansowania w celu wsparcia lokalnych działań dotyczących klimatu i energii;
- uznania znaczenia naszych lokalnych wysiłków, brania pod uwagę naszych potrzeb i uwzględnienia naszych poglądów w europejskiej i międzynarodowej walce ze zmianą klimatu;

– INSTYTUCJE EUROPEJSKIE DO:

- skonsolidowania ram politycznych wspierających realizowanie lokalnych strategii dotyczących klimatu i energii oraz współpracę między miastami;

- zapewnienia nam odpowiedniego wsparcia operacyjnego, technicznego i promocyjnego;
- dalszego uwzględniania Porozumienia Burmistrzów w istotnych strategiach politycznych, programach wsparcia i działaniach Unii Europejskiej, włączając nas w fazy przygotowania i wdrażania;
- dalszego udostępniania możliwości finansowania realizacji naszych zobowiązań oraz proponowania specjalnych instrumentów pomocy na rzecz opracowywania projektów, które to instrumenty pomagają nam w opracowywaniu, przedkładaniu i rozpoczynaniu programów inwestycyjnych;
- uznania naszej roli i wysiłków na rzecz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz dzielenia się naszymi osiągnięciami ze społecznością międzynarodową;

– **INNE ZAINTERESOWANE STRONY¹ DO:**

- mobilizacji i udostępniania wiedzy fachowej i specjalistycznej oraz zasobów technologicznych i finansowych, aby uzupełnić i zwiększyć nasze lokalne wysiłki, ożywić budowanie potencjału, wspierać innowacje i stymulować inwestycje;
- aktywnego uczestniczenia w transformacji energetyki i wspierania nas przez zaangażowanie w działania lokalnej wspólnoty.

¹

Np. sektor prywatny, instytucje finansowe, społeczeństwo obywatelskie, środowiska naukowe i akademickie.

ZAŁĄCZNIK I

POROZUMIENIE BURMISTRZÓW: ETAPY PROCESU I ZASADY PRZEWODNIE

WSPÓLNY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ WSPÓLNEJ WIZJI

aby osiągnąć cele dotyczące łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów zobowiązują się do podjęcia następujących kroków:

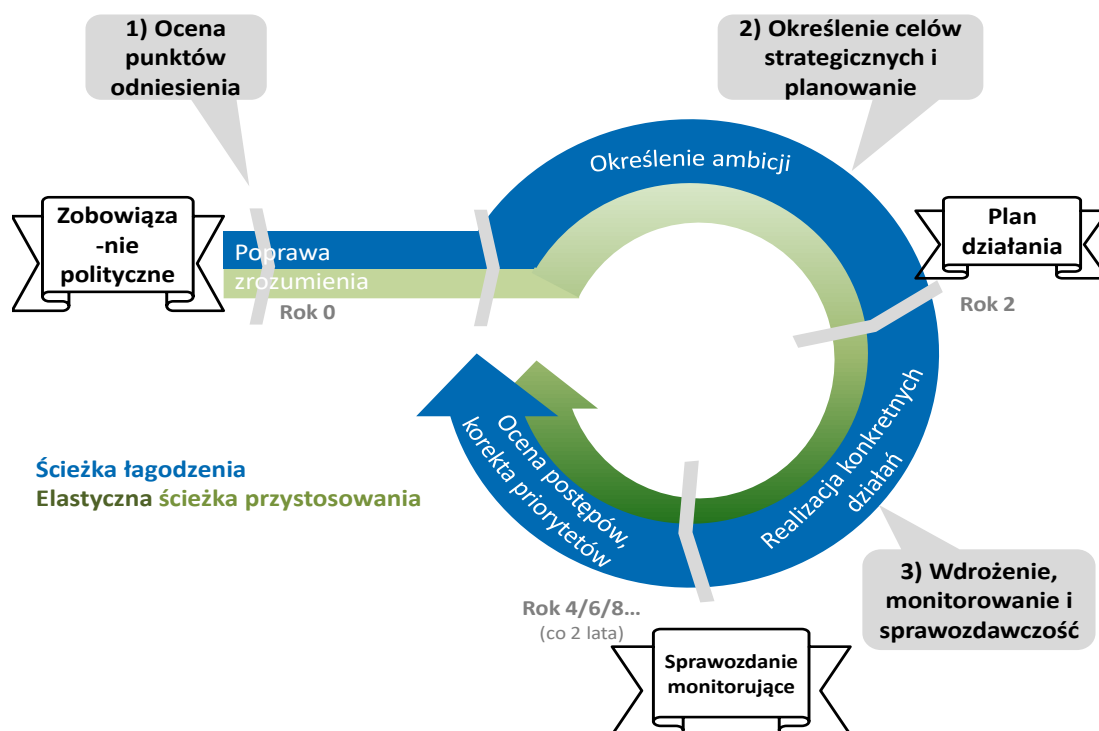
DZIAŁANIA/FILARY	ŁAGODZENIE	PRZYSTOSOWANIE
1) ocena stanu wyjściowego i punktów odniesienia	sporządzenie inwentaryzacji emisji służącej za punkt odniesienia	sporządzenie oceny ryzyka zmiany klimatu i podatności na zagrożenia
2) wyznaczenie celów strategicznych i planowanie	przedstawienie planu działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) oraz uwzględnienie kwestii łagodzenia i przystosowania* w odpowiedniej polityce, strategiach i planach w ciągu dwóch lat od decyzji rady gminy	
3) wdrożenie, monitorowanie i sprawozdawczość	sporządzanie na platformie inicjatywy co dwa lata od dnia przedstawienia SECAP-u	sprawozdań z postępu prac

* Strategia przystosowania się do zmiany klimatu powinna stanowić część SECAP-u bądź zostać opracowana osobno i uwzględniona w oddzielnym dokumencie lub dokumentach. Sygnatariusze mogą wybrać preferowany przez siebie format – patrz akapit „ścieżka przystosowania” poniżej.

W ciągu pierwszych dwóch lat należy przygotować fundamenty planu, koncentrując się na ocenie sytuacji (głównych źródłach emisji i odpowiadającym im potencjałom redukcji, głównych zagrożeniach klimatycznych i podatności na nie oraz związanych z nimi obecnych i przyszłych wyzwaniach), określając priorytety w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz najbliższe cele, promując zaangażowanie społeczności lokalnych, mobilizując wystarczające środki i rozwijając zdolności do wykonywania niezbędnych działań. W kolejnych latach uwaga powinna skupiać się na intensyfikacji oraz poprawie skuteczności działań i projektów podjętych w celu przyspieszenia tempa przemian.

ELASTYCZNE ŚCIEŻKI, KTÓRE MOŻNA DOSTOSOWAĆ DO LOKALNYCH REALIÓW

Porozumienie Burmistrzów określa ramy działania pomagające lokalnym władzom przełożyć ich ambicje dotyczące łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej na konkretne czyny, z uwzględnieniem zróżnicowania lokalnego. Miejscowości, które przystąpiły do porozumienia, pozostawiono swobodę wyboru najlepszej formy realizacji lokalnych działań. Nawet przy zróżnicowanych priorytetach lokalne władze zachęca się jednak do działania w zintegrowany i holistyczny sposób.

– Ścieżka łagodzenia

„Ścieżka” łagodzenia daje sygnatariuszom pewną elastyczność – szczególnie w odniesieniu do inwentaryzacji emisji (np. w wyborze roku bazowego, kluczowych sektorów, wskaźników emisji używanych do obliczeń, jednostek emisji używanych w sprawozdaniach² itp.).

– Ścieżka przystosowania

„Ścieżka” przystosowania jest na tyle elastyczna, że można ją wzbogacać o nową wiedzę i aktualne wyniki oraz dostosowywać do zmieniających się warunków i możliwości sygnatariuszy. Oceny ryzyka zmiany klimatu i podatności na zagrożenia trzeba dokonać w uzgodnionym przedziale czasowym dwóch lat. Wyniki będą stanowić podstawę do ustalenia, jak zwiększyć odporność danego obszaru na zmianę klimatu. Strategię przystosowania się do zmiany klimatu, którą należy włączyć do planu działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu lub uwzględnić w innych stosownych dokumentach związanych z planowaniem, można w miarę upływu czasu rozwijać i korygować. Działania typu „no-regret” można uznać za pierwsze i z biegiem lat

²

Sygnatariusze mogą zdecydować, czy zgłaszać emisje w CO₂ (dwutlenku węgla) czy w ekwiwalencie CO₂. Ostatnia opcja pozwala na uwzględnienie emisji innych gazów cieplarnianych, zwłaszcza CH₄ (metanu) i N₂O (podtlenku azotu).

uzupełniać innymi działaniami (np. po ponownej ocenie sytuacji dokonywanej raz na dwa lata czy w ramach przeglądów planu działania) – pozwoli to na prowadzenie przystosowania w odpowiednim czasie i po najniższych kosztach.

WIARYGODNY, PRZEJRZYSTY RUCH

- 🍃 **Zatwierdzenie na szczeblu politycznym:** zobowiązanie, plan działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu oraz inne stosowne dokumenty związane z planowaniem podlegają ratyfikacji uchwałą/decyzją rady gminy. Pozwala to na zabezpieczenie długoterminowego wsparcia politycznego.
- 🍃 **Solidne, spójne, przejrzyste i zharmonizowane ramy zestawiania i przekazywania danych:** korzystając z doświadczenia gmin, regionów i sieci miast, metodologia Porozumienia Burmistrzów opiera się na solidnych technicznych i naukowych podstawach, opracowanych wraz z Komisją Europejską. Stworzono wspólne zasady metodologiczne i wzory sprawozdań, umożliwiając sygnatariuszom śledzenie, przedstawianie i upublicznianie informacji o swoich postępach w ustrukturyzowany i systematyczny sposób. Przedstawiony plan działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu udostępnia się publicznie na profilu internetowym sygnatariusza na stronie Porozumienia Burmistrzów. Zapewnia to przejrzystość, rozliczalność i porównywalność lokalnych działań sygnatariuszy na rzecz klimatu.
- 🍃 **Uznanie i eksponowanie podjętych wysiłków:** indywidualne i zbiorcze wyniki zebrane za pomocą wzorów sprawozdań są udostępniane publicznie – na stronie internetowej Porozumienia Burmistrzów – aby zachęcić do wymiany doświadczeń i samooceny oraz uczynić je łatwiejszymi. Przekazywanie danych za pośrednictwem Porozumienia Burmistrzów pozwala sygnatariuszom na pokazanie, jak duże znaczenie mają ich działania w terenie. Ponadto dane zebrane zgodnie z ramą przekazywania danych określoną w Porozumieniu Burmistrzów dostarczają europejskim i międzynarodowym decydentom niezbędną informację zwrotną.
- 🍃 **Ocena danych przekazywanych przez sygnatariuszy:** taka kontrola jakości przyczynia się do zapewnienia wiarygodności i niezawodności całej inicjatywy, jaką jest Porozumienie Burmistrzów.
- 🍃 **Zawieszenie w przypadku naruszenia przepisów:** sygnatariusze wyrażają zgodę na zawieszenie ich udziału w inicjatywie – z zastrzeżeniem uprzedniego powiadomienia w formie pisemnej przez biuro inicjatywy Porozumienia Burmistrzów – w przypadku niezłożenia, w określonych terminach, wyżej wymienionych dokumentów (tj. planu działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu oraz sprawozdań monitorujących). Procedura ta zapewnia przejrzystość, rzetelność i uczciwość wobec innych sygnatariuszy, którzy wypełnią swoje zobowiązania.

ZAŁĄCZNIK II

PODSTAWA I KONTEKST

Sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów przystępują do ruchu z pełną świadomością następujących okoliczności:

- w swoim [piątym sprawozdaniu oceniającym](#) Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) ponownie zapewnił, że zmiana klimatu jest zjawiskiem realnym oraz że działalność człowieka nadal wywiera wpływ na klimat Ziemi;
- jak wynika z ustaleń IPCC, łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej to uzupełniające się podejścia, które zmniejszają zagrożenia związane z negatywnymi skutkami zmiany klimatu w różnych perspektywach czasowych;
- zgodnie z Ramową konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmiany klimatu (UNFCCC) rządy krajowe uzgodniły wspólny cel utrzymania średniego poziomu globalnego ocieplenia dużo poniżej 2 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej;
- w ramach Konferencji Narodów Zjednoczonych Rio+20 rządy krajowe wypracowały zestaw [celów zrównoważonego rozwoju](#), gdzie cel nr 7 zobowiązuje społeczność międzynarodową do „zapewnienia przystępnych cenowo, niezawodnych, zrównoważonych i nowoczesnych dostaw energii dla wszystkich”, cel nr 11 – do „zadbania o to, by miasta i osady ludzkie sprzyjały włączeniu społecznemu, były bezpieczne, odporne i zrównoważone”, a cel nr 13 – do „pilnego podjęcia działań na rzecz łagodzenia zmiany klimatu i jej skutków”;
- inicjatywa [„Zrównoważona energia dla wszystkich”](#), zapoczątkowana przez Sekretarza Generalnego ONZ w 2011 r., skupia się na osiągnięciu do roku 2030 następujących trzech wzajemnie powiązanych celów: „zapewnienia powszechnego dostępu do nowoczesnych usług energetycznych”, „podwojenia globalnego wskaźnika poprawy efektywności energetycznej”, „podwojenia udziału odnawialnej energii w globalnym koszyku energetycznym”;
- w 2008 r. Komisja Europejska (KE) zainicjowała Porozumienie Burmistrzów jako kluczowe działanie w ramach [strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu](#) (KE, 2013), a w 2014 r. inicjatywę Mayors Adapt, w celu zaangażowania lokalnych władz w działania na rzecz odpowiednio łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz wparcia takich działań;
- od początku jego istnienia Porozumienie Burmistrzów uważa się za kluczowy instrument UE, który wyraźnie uznano w strategii na rzecz [unii energetycznej](#) (KE, 2015) i europejskiej strategii [bezpieczeństwa energetycznego](#) (KE, 2014), służący

przyspieszeniu transformacji sektora energetycznego i poprawie bezpieczeństwa dostaw energii;

- w październiku 2014 r. UE przyjęła [ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030](#) ustanawiające nowe cele związane z klimatem i energią: redukcję emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 40 %, udział energii ze źródeł odnawialnych w energii zużywanej w UE wynoszący co najmniej 27 %, oszczędność energii na poziomie co najmniej 27 %;
- w 2011 r. Komisja Europejska przyjęła [„Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.”](#), którego celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w UE o 80-95 % do roku 2050 w porównaniu z rokiem 1990 – inicjatywa ta została też z zadowoleniem przyjęta przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej;
- Komitet Regionów UE (KR) podkreśla swoje zwiększone zaangażowanie na rzecz dalszego wspierania Porozumienia Burmistrzów, np. za pośrednictwem specjalnej platformy w KR i innych narzędzi, jak zaznaczono w opinii KR w sprawie przyszłości Porozumienia Burmistrzów (ENVE-VI-006).

ZAŁĄCZNIK III: GLOSARIUSZ

- **Przystosowanie do zmiany klimatu:** działania podjęte w celu przewidzenia negatywnych skutków zmiany klimatu, zapobieżenia szkodom, jakie mogą one spowodować, lub zminimalizowania tych szkód lub też wykorzystywanie szans, jakie mogą się pojawić.
- **Zmiana klimatu:** wszelka zmiana klimatu, zarówno ta wynikająca z naturalnej zmienności środowiska, jak i ta będąca rezultatem działalności człowieka.
- **Inwentaryzacja emisji:** ilościowe określenie poziomu emisji gazów cieplarnianych (w CO₂ lub ekwiwalencie CO₂) w danym roku, spowodowanej zużyciem energii na terytorium strony Porozumienia Burmistrzów – pozwala ono na ustalenie głównych źródeł emisji i, odpowiednio, możliwości jej redukcji.
- **Łagodzenie zmiany klimatu:** działania podjęte w celu zmniejszenia stężenia gazów cieplarnianych uwalnianych do atmosfery.
- **Sprawozdanie monitorujące:** dokument, który sygnatariusze Porozumienia Burmistrzów zobowiązują się przedkładać co dwa lata od momentu złożenia SECAP-u i w którym prezentowane są okresowe wyniki wdrażania tego planu – sprawozdanie monitorujące służy śledzeniu postępów w osiągnięciu założonych celów.
- **Opcje (przystosowania) typu „no-regret”:** działania przynoszące natychmiastowe korzyści gospodarcze i środowiskowe. Są opłacalne we wszystkich możliwych scenariuszach klimatycznych.
- **Prosumenci:** Bardziej aktywni konsumenci, konsumenci, którzy poza zużywaniem energii przyjmują odpowiedzialność za jej produkcję.
- **Odporność:** zdolność społecznego lub ekologicznego systemu do radzenia sobie z zakłóceniami przy zachowaniu takich samych podstawowych sposobów funkcjonowania, a także umiejętność radzenia sobie z napięciem i zmianą (klimatyczną).
- **Ocena ryzyka zmiany klimatu i podatności na zagrożenia:** analiza określająca charakter i zakres ryzyka przez zbadanie ewentualnych zagrożeń i ocenę podatności na nie, które to zagrożenia mogłyby stanowić potencjalne niebezpieczeństwo lub szkodę dla ludzi, mienia, źródeł utrzymania i środowiska, od którego zależą. Ocena ta pozwala na identyfikację obszarów budzących szczególne zaniepokojenie i dostarcza informacji na potrzeby podejmowania decyzji. Może dotyczyć ryzyka związanego z powodziami, ekstremalnymi temperaturami, falami upałów, suszami, niedoborem wody, burzami i innymi ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, zwiększoną częstotliwością pożarów lasów, podniesieniem się poziomu mórz i erozją obszarów przybrzeżnych (w stosownych przypadkach).
- **Ryzyko:** prawdopodobieństwo wystąpienia szkodliwych konsekwencji lub strat społecznych, gospodarczych bądź środowiskowych (np. utraty życia, zdrowia, źródeł utrzymania, dóbr

i usług), które mogłyby się pojawić w jakimś określonym czasie w przyszłości w danej społeczności lub społeczeństwie podatnych na zagrożenia.

- **Plan działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP)** kluczowy dokument, w którym sygnatariusz Porozumienia Burmistrzów określa, w jaki sposób zamierza wywiązać się ze swoich zobowiązań. W dokumencie tym przedstawione zostają działania w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, służące osiągnięciu założonych celów, wraz z ramami czasowymi i przydzielonymi obowiązkami.
- **Podatność na zagrożenia:** zakres, w jakim dany system jest podatny na niekorzystne oddziaływanie zmiany klimatu, w tym zmienność klimatyczną i ekstremalne warunki klimatyczne, oraz niezdolny do przeciwdziałania temu oddziaływaniu (przeciwieństwo odporności).